

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی (ره)
دانشکده حقوق و الهیات

گروه حقوق

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A.)

رشته حقوق

گرایش حقوق خصوصی

موضوع

حق سلطنت زن بر بدن خود و تزامم با حقوق زوج

استاد راهنما

دکتر راضیه عبدالصمدی

استاد مشاور

سعید کاوه

نگارنده

منیره سادات بدری

خرداد ۱۴۰۱

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر دست آوردهای مطالعات، ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از پژوهش موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی است. دانشجوی موظف به رعایت آیین نامه و منشور اخلاق در پژوهش برای ارائه یا چاپ مطالب مستخرج از پایان نامه می‌باشد.

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری دانشگاه شهید اشرفی اصفهانی

دانشکده حقوق و الهیات

گروه حقوق

تأییدیه‌ی اعضای هیأت داوران حاضر در جلسه‌ی دفاع از پایان‌نامه کارشناسی ارشد

اعضای هیأت داوران نسخه‌ی نهایی پایان‌نامه‌ی خانم منیره سادات بدری را تحت عنوان حق سلطنت زن بر بدن خود و تراجم با حقوق زوج در رشته حقوق خصوصی از نظر فرم و محتوا بررسی نموده و پذیرش آن را با درجه خیلی خوب برای تکمیل درجه‌ی کارشناسی ارشد پیشنهاد می‌کنند.

اعضای هیأت داوران	نام و نام خانوادگی	رتبه علمی	امضاء
۱- استاد راهنما	دکتر راضیه عبدالصمدی	استادیار	
۲- استاد مشاور	دکتر سعید کاوه	مربی	
۳- استاد داور	دکتر جمشید سمیعی	استادیار	
۴- استاد داور	دکتر احسان صافیان اصفهانی	مربی	
۵- مدیر گروه	دکتر امین امیریان	استادیار	

این پایان نامه ناقابل را تقدیم می‌کنم:

ابتدا به پیشگاه مقدس قطب عالم امکان، امام زمان (عج) و
تمام آزاد مردان شهیدی که در راه اسلام از خود گذشتگی
نمودند و در نهایت به پدر و مادر عزیز و مهربانم که در سختی‌ها و
مشکلات زندگی، همواره یآوری دلسوز و پشتیبانی محکم و مطمئن

برایم بوده‌اند.

به مصداق آیه شریفه « من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق » بسی
شایسته است تشکر قلبی و لسانی خود را از استاد عالی قدر سرکار خانم
دکتر راضیه عبدالصمدی که زحمت راهنمایی این پژوهش را بر عهده
داشتند، ابراز دارم و توفیقات روز افزون ایشان را از خداوند
خواستارم.

از جناب آقای سعید کاوه که در امر مشاوره این پایان نامه مساعدت
نمودند، کمال تشکر را دارم. در خاتمه از خانواده عزیزم و تمام کسانی که در
این مسیر مرا همراهی نمودند، به غایت اظهار قدردانی می کنم.

چکیده:

حق سلطنت هر فرد بر بدن خود موضوعی است که مورد اذعان فقها و حقوقدانان بوده و مستندات زیادی برای آن ارائه شده است. هنگامی که چنین حقی در چهارچوب حقوق و تکالیف زوجیت در نهاد خانواده بررسی می‌شود، با محدودیت‌هایی روبه‌رو است. محدودیت سلطنت بر نفس از منظر زوجه، عبارت است از تراحم تکالیف زناشویی او با حق تمکین و ریاست مرد. پژوهش حاضر با روش توصیفی و تحلیلی ضمن بیان حقوق و تکالیف هر یک از زوجین نشان می‌دهد اعمال حق سلطنت زن بر بدن خود در مصادیق مختلف اگر با حق تمکین و مدیریت زوج در تراحم باشد جز در موارد استثنایی مانند بحث درمان و سلامتی زوجه، حج واجب و ... مجاز نیست. البته امکان سوء استفاده زوج از حق خود و مخالفت بلاوجه او نیز وجود ندارد.

واژگان کلیدی:

حقوق زوج، تراحم، سلطنت بر بدن

فهرست مطالب

مقدمه	۱
بیان مسئله	۱
پیشینه تحقیق	۲
اهمیت و ارزش تحقیق	۴
پرسش های تحقیق	۴
فرضیه های تحقیق	۴
اهداف تحقیق	۴
روش و نحوه انجام تحقیق و به دست آوردن نتیجه	۴
ساماندهی تحقیق	۵
فصل اول:	۶
تعاریف و مفهوم شناسی	۶
بخش اول: تعریف حق	۷
گفتار اول: معنای حق در لغت	۷
گفتار دوم: معنای حق در اصطلاح	۷
۱- معنای فقهی اصطلاح حق	۷
۲- معنای حقوقی اصطلاح حق	۷
۳- تفاوت حق با حکم	۷
بخش دوم: تعریف تکلیف	۸
گفتار اول: معنای تکلیف در لغت	۸
گفتار دوم: معنای تکلیف در اصطلاح	۸
گفتار سوم: رابطه حق و تکلیف	۸
بخش سوم: تعریف سلطنت	۸
گفتار اول: معنای سلطنت در لغت	۹

- گفتار دوم: معنای سلطنت در اصطلاح ۹
- بخش چهارم: تعریف مالکیت ۹
- گفتار اول: معنای مالکیت در لغت ۹
- گفتار دوم: معنای مالکیت در اصطلاح حقوقی ۹
- گفتار سوم: اقسام مالکیت ۱۰
- ۱- تعریف مالکیت حقیقی ۱۰
- ۲- تعریف مالکیت اعتباری ۱۰
- ۳- تعریف مالکیت ذاتی ۱۰
- بخش پنجم: تعریف تراحم ۱۰
- گفتار اول: معنای تراحم در لغت ۱۰
- گفتار دوم: معنای تراحم در اصطلاح ۱۱
- بخش ششم: تعریف تعارض ۱۱
- گفتار اول: معنای تعارض در لغت ۱۱
- گفتار دوم: معنای تعارض در اصطلاح ۱۱
- گفتار سوم: تفاوت بین تراحم و تعارض ۱۲
- بخش هفتم: تعریف اذن ۱۲
- گفتار اول: معنای اذن در لغت ۱۲
- گفتار دوم: معنای اذن در اصطلاح ۱۲
- بخش هشتم: تعریف رضایت ۱۲
- گفتار اول: معنای رضایت در لغت ۱۲
- گفتار دوم: معنای رضایت در اصطلاح ۱۳
- گفتار سوم: تعریف اجازه و ارتباط آن با اذن ۱۳
- بخش نهم: تعریف قیومیت ۱۳
- گفتار اول: معنای قیومیت در لغت ۱۳
- گفتار دوم: معنای قیومیت در اصطلاح ۱۴

- ۱- قیومیت در اصطلاح فقهی ۱۴
- ۲- قیومیت در اصطلاح حقوقی ۱۴
- فصل دوم: ۱۵**
- میزان آزادی زن در حق سلطنت بر نفس بر پایه حقوق هر یک از زوج و زوجه ۱۵**
- بخش اول: ولایت و قوامیت زوج بر زوجه ۱۶
- مبحث اول: بررسی قوامیت از منظر فقه ۱۶
- گفتار اول: دیدگاه فقها در مورد قوامیت ۱۷
- ۱- دیدگاه اول: نوع مردان بر نوع زنان دارای ولایت هستند ۱۷
- ۲- دیدگاه دوم: ولایت و مدیریت مطلق زوج بر زوجه در خانواده ۱۸
- ۳- دیدگاه سوم: ولایت محدود زوج بر زوجه ۱۹
- ۴- دیدگاه چهارم: مسئولیت زوج در قبال خانواده و نه ولایت داشتن او ۲۰
- گفتار دوم: محدوده قوامیت زوج ۲۰
- ۱- تاثیر قاعده مصلحت در قوامیت مرد ۲۱
- گفتار سوم: بررسی قوامیت زوج نسبت به زوجه از منظر نظام حقوقی ایران ۲۲
- مبحث دوم: تمکین ۲۳
- گفتار اول: معنای تمکین و انواع آن ۲۴
- گفتار دوم: حدود تمکین ۲۴
- گفتار سوم: موارد خودداری جایز زوجه از تمکین در فقه و حقوق ۲۵
- گفتار چهارم: رابطه خروج زوجه از منزل با موضوع تمکین ۲۶
- گفتار پنجم: دیدگاه فقها در مورد اذن زوج به زوجه برای خروج از منزل ۲۶
- ۱- دیدگاه اول: اخذ اذن به طور مطلق ۲۷
- ۲- دیدگاه دوم: اذن خروج از منزل در قبال استمتاع ۲۷
- ۳- دیدگاه سوم: اذن خروج با رعایت مصالح خانواده ۲۷
- گفتار پنجم: موارد جواز خروج زوجه از منزل بدون اذن زوج ۲۸
- ۱- وجود ضرورت برای زوجه ۲۸

۲۸	۲- انجام فعل واجب
۲۹	۳- عارض شدن عسر و حرج و ضرر بر زوجه
۲۹	۴- شروط ضمن عقد نکاح
۲۹	۵- خروج زوجه از خانه جهت تأمین مخارج زندگی
۳۰	مبحث سوم: نشوز
۳۱	گفتار اول: دامنه نشوز زوجه
۳۱	۱- دیدگاه فقهای امامیه
۳۱	الف: دیدگاه اول
۳۱	ب: دیدگاه دوم
۳۱	۲- رویکرد حقوق موضوعه
۳۲	گفتار دوم: ضمانت‌های اجرایی تمکین در قبال نشوز
۳۲	۱- عدم تعلق نفقه
۳۲	۲- ازدواج مجدد زوج
۳۲	۳- تنبیه بدنی
۳۵	بخش دوم: حقوق زوجه در زمینه حق سلطنت بر بدن
۳۵	مبحث اول: مهریه
۳۵	گفتار اول: شرایط ایجاد حق حبس
۳۵	۱- مهریه در زمان عقد نکاح تعیین گردد
۳۶	۲- مهریه حال باشد
۳۸	۳- قلمرو و محدوده حق حبس زوجه
۳۹	گفتار دوم: عوامل سقوط حق حبس
۳۹	۱- اسقاط حق حبس
۳۹	۲- تسلیم مهریه
۳۹	۳- تمکین زوجه
۳۹	مبحث دوم: رعایت حق جنسی زوجه

گفتار اول: رابطه قاعده لاجرح و لاضرر با حق جنسی زوجه	۴۲
مبحث سوم: عدم خشونت علیه زوجه	۴۲
گفتار اول: رویکرد اسلام در خصوص خشونت علیه زوجه	۴۳
گفتار دوم: انواع خشونت علیه زوجه	۴۳
۱- خشونت زبانی	۴۳
۲- خشونت اجتماعی	۴۴
۳- خشونت روانی- عاطفی	۴۴
۴- خشونت فیزیکی	۴۵
۵- خشونت جنسی	۴۵
گفتار سوم: رویکرد حقوق ایران در خصوص خشونت علیه زوجه	۴۶
مبحث چهارم: اجرت المثل کار زوجه	۴۷
گفتار اول: مبانی پرداخت اجرت المثل به زوجه	۴۷
۱- بر اساس قاعده فقهی احترام مال و عمل انسان	۴۷
۲- بر اساس سیره عقلا	۴۸
۳- بر اساس قانون موضوعه	۴۸
گفتار دوم: شرایط تعلق اجرت المثل ایام زوجیت به زوجه	۴۸
گفتار سوم: مصادیق اعمالی که زوجه می‌تواند در قبال آنها اجرت المثل دریافت کند و با حق تسلط زوجه بر بدن خود مرتبط است	۴۹
۱- انجام امور داخلی خانه	۴۹
۲- شیر دادن	۴۹
مبحث پنجم: حق زوجه بر نفقه	۴۹
فصل سوم:	۵۱
مصادیق تزاحم حقوق زوجین با استناد به حق سلطنت زن بر بدن خود	۵۱
بخش اول: مبانی تسلط انسان بر بدن خود، تزاحم حقوق و رفع آن	۵۲
مبحث اول: تسلط انسان بر بدن خویش	۵۲

۵۳	مبحث دوم: ادله قائلین تسلط انسان بر نفس
۵۳	گفتار اول: ادله فقهی و عقلایی
۵۳	۱- آیات قرآن
۵۳	۲- روایات
۵۳	۳- از نظر اولویت
۵۴	۴- از نظر عقل
۵۴	گفتار دوم: ادله حقوقی
۵۴	گفتار سوم: بررسی سه نوع حق عینی و اصلی در مورد رابطه انسان با اعضای بدن
۵۵	۱- حق ارتفاع
۵۵	۲- حق انتفاع
۵۵	۳- حق مالکیت
۵۵	الف: مالکیت حقیقی
۵۵	ب: مالکیت اعتباری
۵۵	ج: مالکیت ذاتی
۵۶	مبحث سوم: مبنای حق زوجه از منظر حقوق بشر
۵۷	مبحث چهارم: تراحم
۵۸	گفتار اول: اقسام تراحم
۵۸	گفتار دوم: عوامل رفع تراحم در حقوق زوجین
۵۸	۱- قاعده اهم و مهم
۵۹	۲- قاعده لاضرر
۶۰	۳- مصلحت
۶۱	۴- حسن معاشرت
۶۲	گفتار سوم: رویکرد حقوق نسبت به حسن معاشرت زوجین
۶۲	گفتار چهارم: نقش اخلاق در روابط زوجین
۶۳	۱- تغافل

بخش دوم: وضعیت زوجه در اعمال حق سلطنت بر نفس در انواع مصادیق و تراحم آن با حقوق زوج	۶۴
مبحث اول: انتقال مالکیت اعضای بدن (اهدا عضو)	۶۴
گفتار اول: انواع اهداء عضو بر مبنای ضرورت	۶۴
۱- عدم ضرورت	۶۴
۲- وجود ضرورت	۶۵
گفتار دوم: رویکرد حقوق در مورد انتقال عضو	۶۶
گفتار سوم: اهدای عضو زوجه و تراحم آن با حقوق زوج	۶۶
مبحث دوم: تغییر جنسیت	۶۷
گفتار اول: رویکرد فقهی در مورد تغییر جنسیت	۶۷
گفتار دوم: تأثیر تغییر جنسیت بر عقد نکاح و حقوق زوجین	۶۸
۱- انفساخ نکاح	۶۸
۲- بطلان نکاح	۶۹
گفتار سوم: تأثیر تغییر جنسیت بر رابطه زوجین از منظر زمان	۶۹
۱- تأثیر تغییر جنسیت غیر همزمان زوجین	۶۹
۲- تأثیر تغییر جنسیت همزمان زوجین	۶۹
گفتار چهارم: تأثیر تغییر جنسیت افراد خنثی نسبت به عقد نکاح	۷۰
گفتار پنجم: رویکرد حقوق در خصوص تغییر جنسیت زوجین	۷۰
گفتار ششم: تأثیر تغییر جنسیت زوجه بر مهریه	۷۱
گفتار هفتم: تأثیر تغییر جنسیت بر پرداخت نفقه	۷۱
مبحث سوم: عمل جراحی زوجه	۷۲
گفتار اول: انواع جراحی زیبایی زوجه و تراحم با حقوق زوج	۷۲
۱- جراحی زیبایی غیر ضروری	۷۲
۲- جراحی زیبایی ضروری	۷۳
گفتار دوم: نظر فقها در مورد جراحی بینی زوجه	۷۳

- ۱- دیدگاه اول ۷۳
- ۲- دیدگاه دوم ۷۳
- گفتار سوم: جراحی‌های طبی و درمانی زوجه ۷۴
- گفتار چهارم: ارتباط خروج زوجه از منزل جهت اعمال طبی ۷۴
- گفتار پنجم: هزینه اعمال جراحی زوجه، اعم از درمانی و زیبایی ۷۵
- ۱- دیدگاه فقها در مورد پرداخت هزینه اعمال جراحی زوجه توسط زوج ۷۵
- الف: دیدگاه اول ۷۵
- ب: دیدگاه دوم ۷۵
- ۲- رویکرد قانون مدنی در مورد پرداخت هزینه اعمال جراحی زوجه توسط زوج ۷۵
- الف: برداشت اول از ماده ۱۱۰۷ قانون مدنی ۷۵
- ب: برداشت دوم از ماده ۱۱۰۷ قانون مدنی ۷۶
- مبحث چهارم: حقوق زوجه در فرآیند استیلا، بر اساس حق سلطنت بر بدن خویش ۷۶
- گفتار اول: انواع دیدگاه در مورد حق سلطه بر رحم زوجه ۷۶
- ۱- دیدگاه اول: زوج بر رحم زوجه تسلط دارد ۷۶
- ۲- دیدگاه دوم: زوجه بر رحم خود مسلط است ۷۷
- گفتار سوم: آثار حق استیلا زوجه ۷۷
- ۱- حق جلوگیری از بارداری ۷۷
- ۲- حق بارداری زوجه ۷۸
- گفتار سوم: شرط عدم استیلا ضمن عقد نکاح ۷۹
- مبحث پنجم: اجاره رحم زوجه برای پرورش فرزند غیر ۸۰
- گفتار اول: رویکرد فقهی اجاره رحم ۸۰
- ۱- دیدگاه اول: حکم عدم جواز اجاره رحم ۸۰
- ۲- دیدگاه دوم: حکم جواز اجاره رحم ۸۰
- گفتار دوم: رویکرد حقوقی اجاره رحم ۸۱
- گفتار سوم: اجاره رحم زوجه و تزامم با حقوق زوج ۸۱

۸۲.....	مبحث ششم: شیردهی زوجه به فرزند غیر و تزامم با حقوق زوج
۸۲.....	مبحث هفتم: مشارکت زوجه در فعالیت‌های اجتماعی و تزامم با حقوق زوج
۸۲.....	گفتار اول: حق اشتغال زوجه و تزامم با حقوق زوج
۸۳.....	گفتار دوم: ادله حق اشتغال زوجه
۸۳.....	۱- آیه ۳۲ سوره نساء
۸۳.....	۲- اصل بیست و هشتم قانون اساسی
۸۴.....	۳- بند اول اصل بیست و یکم قانون اساسی
۸۴.....	گفتار سوم: دو عامل تزامم با حقوق اشتغال زوجه با حقوق زوج
۸۴.....	۱- شغل زوجه با مصالح خانوادگی یا حیثیت زوجین منافات داشته باشد
۸۶.....	۲- تزامم با اشتغال
۸۶.....	گفتار چهارم: حق تحصیل زوجه و تزامم با حقوق زوج
۸۷.....	مبحث هشتم: وضعیت اعمال عبادی زوجه در راستای حق سلطنت بر بدن خود و تزامم با حقوق زوج
۸۷.....	گفتار اول: انجام فریضه حج توسط زوجه
۸۸.....	گفتار دوم: روزه گرفتن زوجه
۸۹.....	گفتار سوم: اعتکاف زوجه
۸۹.....	گفتار چهارم: نذر نمودن زوجه
۹۰.....	نتیجه گیری
۹۳.....	پیشنهادات
۹۵.....	منابع و مأخذ

مقدمه

انسان ذاتاً موجودی آزاد و مستقل است. مبنای قاعده تسلیط نیز آزادی اختیار انسان در حدود مجاز شرعی و قانونی می باشد. از این رو برخی قاعده تسلیط را شامل تسلط هر فرد بر جسم خود نیز می‌دانند، اما در مقابل گروهی انتقاداتی به این نظر وارد می‌کنند؛ زیرا این قاعده صراحت کلام مبنی بر آزادی و سلطنت بر نفس ندارد. از طرف دیگر خانواده به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان جامعه متشکل از دو انسان با تمام اقتضاعات حقوقی از جمله آزادی و تسلط بر نفس، در نقش زوج و زوجه است. بنابراین هر یک دارای حقوقی هستند که رعایت آنها برای طرف مقابل تکالیفی به دنبال دارد؛ لذا ازدواج مستلزم محدودیت‌هایی برای زوجین علی‌الخصوص زوجه است.

پژوهش حاضر ابتدا با بیان مبانی فقهی و حقوقی حق هر یک از زوجین در راستای سلطنت زوجه بر بدن خود، در پی حل مشکل اختلاف زوجین ناشی از میزان آزادی زن در استفاده از حق سلطنت بر نفس خود در مصادیق گوناگون متزاحم با حقوق زوج می‌باشد.

بیان مسئله

انسان به عنوان اشرف مخلوقات موجودی آزاد و مستقل است. بر این مبنا در اسناد بین‌المللی حقوق بشر نیز مسئله آزادی افراد به طور مؤکد در مواد مختلف مورد اشاره قرار گرفته و از اهمیت زیادی برخوردار است. یکی از زیرشاخه‌های آزادی عمل انسان، انجام اعمالی در رابطه با بدن خویش می‌باشد. در این خصوص باید گفت به‌طور طبیعی انسان با اعضاء بدن خود رابطه دارد و این رابطه از نوع مالکیت ذاتی می‌باشد.

مالکیت انسان بر اعضاء بدن را می‌توان چنین تعریف کرد: «سلطه یا حق دائمی که بین انسان و اعضاء او وجود داشته و قانون‌گذار آن را معتبر دانسته و انسان با داشتن این حق می‌تواند در حدود قوانین، در اعضاء خود تصرف کند به طوری که از تمامی منافع ممکن آن بهره‌مند شود و کسی نتواند مانع او گردد.» (رجایی، ۱۳۹۰، ۵۰)

مالکیت و سلطه بر بدن محدودیت‌هایی دارد، در واقع انسان تا زمانی که دلیلی از خارج مانع از اعمال تسلط او نشده باشد، در مدیریت بدن خود آزاد و مستقل است. حال اگر این موضوع در قالب خانواده مطرح گردد با محدودیت‌های بیشتری مواجه است. هر یک از زوجین به محض انعقاد نکاح، حقوق و تکالیفی در برابر یکدیگر پیدا می‌کنند. اگر میان زوجین اختلافی ناشی از تراحم حقوق‌شان مطرح شود، به نحوی که تحقق هر دو همزمان ناممکن و امکان اجرای یکی بیشتر نباشد، بحث عوامل رفع تراحم

مطرح می‌شود. از آنجایی که در تزامم حقوق زوجین معیار، حفظ بنیان خانواده است این معیار بر حقوق اعتباری زوجین ترجیح داده می‌شود. حق سلطنت زوجه بر بدن خود با تکالیف او در برابر زوج، در مصادیقی مانند: شیردهی به فرزند غیر- جلوگیری از بارداری- اهدای عضو- جراحی زیبایی و... تزامم پیدا می‌کند.

در صورتی که زوجه خواستار انجام اعمالی بر مبنای سلطنت بر بدن خویش باشد، باید گفت اگر با حق تمکین زوج در معاشرت به معروف در تزامم باشد، با مانع روبرو است؛ مگر مواردی که بحث سلامتی زن یا شخص ثالثی مطرح باشد (کیخا، ۱۳۹۸، ۸۶).

پیشینه تحقیق

مقالات

(۱) پورعبدالله و جلیل زاده، (۱۳۹۳)، مقاله‌ای با عنوان «حل تزامم حریم خصوصی زوجین با حقوق زوجیت بر اساس مصلحت تحکیم خانواده» نوشته‌اند که یافته‌های آن بیان می‌دارد: هرچند زوجه در برابر زوج تکلیف به تمکین دارد اما در مقام رفع تزامم حریم جسمانی با حق تمکین زوج، با توجه به عرفی بودن حدود تمکین و حاکمیت اصل معروف در زندگی زناشویی و لزوم حفظ و تحکیم خانواده زوج باید شرایط جسمی زوجه را مورد توجه قرار بدهد.

وجه تمایز پژوهش حاضر با این مقاله در این است که این مقاله مفهوم حریم خصوصی را به طور کلی بررسی کرده و یکی از مصادیق آن را تزامم حق تمکین زوج و حریم جسمانی زوجه معرفی و تبیین می‌کند. در حالی که بحث حاضر در بررسی حق سلطنت زوجه بر بدن خود علاوه بر مفهوم حریم خصوصی به این می‌پردازد که سلطنت و مالکیت بر اعضا و به طور کلی بدن امکان پذیر است؟ همچنین علاوه بر حق تمکین زوج به تحلیل سایر مصادیق حق سلطنت زن بر بدن خود و تزامم با حقوق زوج پرداخته می‌شود.

(۲) کیخا؛ چراغی پور و عباسی، (۱۳۹۸)، مقاله‌ای با عنوان «حق سلطنت زن بر بدن خود و تزامم آن با حقوق زوج» نوشته‌اند که نتایج آن بیان می‌دارد: هرگونه عملی در راستای حق سلطنت زوجه بر بدن خود در صورتی که با حق تمکین زوج در معاشرت به معروف در تزامم باشد با اشکال روبرو است، مگر آنکه از مواردی باشد که بحث سلامتی زوجه یا شخص ثالثی مطرح است.

یکی از مصادیق تزامم حق سلطنت زوجه بر بدن خود با حقوق زوج، در اهدای عضو است. وجه تمایز پژوهش حاضر با این مقاله در این است که اولاً نوع رابطه انسان با اعضاء بدن خود و شرایط انتقال اعضاء بدن به غیر را بررسی می‌کند، و تبیین می‌کند با فرض احراز این شرایط کدام نوع اعضاء قابل انتقال هستند. دوماً ضمن تبیین آزادی و استقلال زوجه در امور مالی و غیرمالی به بررسی مفهوم معاشرت به معروف در روابط زوجین می‌پردازد و به پیروی از مصلحت اندیشی زوج اشاره می‌دارد. همچنین به مصادیق متعدد حق سلطنت زوجه بر بدن خود و تزامم با حقوق زوج پرداخته می‌شود.

کتاب

۳) مهریزی، مهدی، (۱۳۸۶)، در کتاب «شخصیت و حقوق زن در اسلام» به تبیین سابقه تاریخی و شخصیت انسانی، معنوی و حقوقی زن می‌پردازد. وی با ذکر مصادیقی نزدیک به پژوهش حاضر احادیث و آیات مرتبط، تفاسیر ارائه شده از آنان را بیان و به نقد می‌پردازد که مختصر آن به این شرح است:

- ریاست خانواده: یک وظیفه اجتماعی است که به مرد محول شده و او با سوء استفاده از آن نمی‌تواند مصلحت خانواده را نادیده بگیرد. زوج باید ویژگی‌های فطری و عقلانی لازم را داشته باشد و با بیان ادله ای، امکان دائمی نبودن یا متغیر بودن ریاست زوج را بیان می‌کند.

- تمکین جنسی: به دلیل اطلاق ادله، حد و مرز آن به عرف واگذار شده و تمکین تنها لذت بردن شوهر نیست بلکه احساس لذت هر دو است و این مطلب با این سخنان که تمکین در هر زمان و مکان بر زن واجب است سازگاری ندارد.

وجه تمایز تحقیق حاضر با این کتاب در این است که این کتاب با بیان کلیات در مورد شخصیت زن و حقوق او با مبنای شریعت، به نقد و بررسی تفاسیر از آیات و روایات پرداخته است. در حالی که پژوهش حاضر در خصوص حریم خصوصی و بالخصوص حریم جسمانی زن توجه بیشتری دارد و تزامم آن با حقوق زوج را از ابعاد گوناگونی بررسی خواهد کرد که در کتاب اشاره نشده است مانند اهدای عضو- امتناع زوجه از فرزند آوری و... همچنین احکام اولیه و ثانویه مترتب بر آن تبیین می‌گردد.

اهمیت و ارزش تحقیق

از آنجایی که در حقوق ایران جواب قاطعی در خصوص حل تزاخم حق سلطنت زن بر بدن خود با حقوق زوج وجود ندارد، اهمیت و ضرورت پرداختن به این مسئله احساس می‌شود. وجود اختلاف نظر ها در تفسیر حق تمکین و در نتیجه ابهام حاصل از آن اهمیت پرداختن به چنین موضوعی را جهت تبیین حدود تمکین در مصادیق تزاخم حق سلطنت زن بر بدن خود با حقوق زوج بیشتر می‌کند، چرا که برخی تمکین را بر اساس زمان و مکان، اخلاق، عرف و در حد مشروع دانسته‌اند اما در مقابل عده‌ای ریاست شوهر را بی قید و شرط دانسته و آن را به روابط جنسی تسری می‌دهند و قائل به مطلق بودن حق تمکین هستند.

پرسش های تحقیق

سوال اصلی: زوجه تا چه میزان در استفاده از حق سلطنت بر بدن خود آزاد است؟

سوال فرعی: وضعیت زوجه در خصوص اعمال حق سلطنت بر بدن خود و آزادی انجام هر عمل مجاز در این راستا چگونه است؟

فرضیه های تحقیق

فرضیه اول: میزان استفاده از حق سلطنت بر نفس زوجه تا حدودی است که با حقوق زوجین در تزاخم نباشد.

فرضیه دوم: اعمال حق سلطنت بر بدن توسط زوجه در صورتی که با حق تمکین شوهر در تزاخم باشد با مانع روبه‌رو است.

اهداف تحقیق

۱- تبیین میزان حق سلطنت زن بر بدن خود و تزاخم آن با حقوق زوج در مصادیق مختلف.

۲- بررسی حدود حق تمکین در حق سلطنت زن بر بدن خود و تزاخم آن با حقوق زوج

روش و نحوه انجام تحقیق و به دست آوردن نتیجه

نوع مطالعه

این پژوهش، اطلاعات و داده ها را با روش تحقیق توصیفی-تحلیلی، مورد بررسی قرار می‌دهد.